

La suor del front

18/IX/1977

No hem aconseguit, encara, de des-sarrelar la trista habitud de fer en castellà les citacions de la Bíblia o de les frases cèlebres, conseqüència, és cert, d'una formació escolar i cultural imposada però també, cal reconèixer-ho, d'una incapacitat de reacció. Encara sentim de tant en tant que ens diuen: «Ja ho va dir Jesucrist: 'Amos los unos a los otros'», o bé «Tal com diu la Bíblia, 'Ganarás el pan con el sudor de tu frente'». El fet, naturalment, ja ha estat retret prou vegades, però hi insistim un altre camí, abans de comentar una traducció de la darrera frase que hem sentit també més d'un cop: «Guanyarás el pa amb el suor de la teva front».

La divisió dels substantius en dos gèneres, masculí i femení, és el reflex d'una realitat lògica: la divisió en dos grups, segons el sexe, dels éssers vius. Però ja sabem que les nocions gramaticals, encara que provinguin de nocions lògiques, tendeixen, a independitzar-se'n i així tots els substantius, tot i que designin coses inanimades o idees abstractes, han de pertànyer necessàriament, en una llengua com el català, al gènere masculí o bé al femení. Tenint, doncs, en compte aquest caràcter en molts casos arbitrari del gènere gramatical, no ens ha d'estranyar gens que un mateix substantiu —amb una etimologia i un significat idèntics— en una llengua sigui del masculí i en una altra del femení: contràriament al castellà, en català suor és el femení i front del masculí: la suor del front. En l'ús normal no hi sol haver errors. Però la influència de certs models origina perturbacions com la que hem indicat.

En els noms de les parts del cos humà hi ha alguns altres casos de discrepància: el cap (la cabeza), el nas (la nariz), la parpella (el párpado), la dent (el diente). De tots quatre, és únicament en el cas del darrer en què hem tingut ocasió d'observar error en el gènere —ús indegut de «el dent» en lloc de la dent— no direm habitual, però si ja prou repetit perquè calgui afegir aquest nom a la llista que inclouen tots els tractats de gramàtica normativa de casos de gènere indegut dels substantius: la calor, l'anàlisi (les anàlisis), el costum, el pendent, el llegum, el senyal, l'avantatge (els avantatges). I, encara, el deute, el dubte i el compte.

ALBERT JANE